

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(О. Б. Жильцов)
2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Підготовка дитини та освітнього середовища
до процесу інклюзивного навчання»

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня	першого (бакалаврського) (назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми	016.00.01 Логопедія (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації (за наявності)	_____ (назва спеціалізації)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0736/19
_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціал)
« _____ » _____ 2019 р.

Київ – 2019

Розробник:

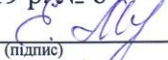
Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Викладач:

Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від 29.08. 2019 р. № 8

Завідувач кафедри (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 016016.00.01 Логопедія)
(назва освітньої програми)

29. 08. 2019 р.

Керівник освітньої програми (підпис) (О. В. Мартинчук)

Робочу програму перевірено

02. 09. 2019 р.

Заступник директора (підпис) (Р.О. Павлюк)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	заочна
Підготовка дитини та освітнього середовища до процесу інклюзивного навчання		
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	3	-
Семестр	5	-
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	56	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	26	-
Форма семестрового контролю	Екзамен	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формувати у студентів систему знань та умінь щодо налагодження грамотного інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами, що передбачає двобічний процес: відповідну підготовку дитини з ООП (внутрішні ресурси) та створення безперешкодного інклюзивного освітнього середовища (зовнішні ресурси).

Завдання:

- формувати загальні компетентності: світоглядну й громадянську щодо цінностей рівної освіти для усіх дітей; комунікативну, міжособистісну взаємодію як здатність налагоджувати обмін думками й приймати спільні рішення, інформаційно-комунікаційну – шукати і розповсюджувати потрібну інформацію, сприяти позитивним змінам щодо суспільної обізнаності з питань інклюзивного навчання; креативну, аналітичну, самоосвітню як компетентності, що сприяють становленню лідера;
- формувати фахові компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, психолого-педагогічну, методичну, спеціально-педагогічну, спеціально-методичну, проектувальну, консультативну, компетентність у сфері інклюзивного навчання;
- забезпечити набуття практичних навичок при формуванні фахової компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами за рахунок участі у різних видах діяльності у Центрі інклюзивної освіти.

3. Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти теоретичні засади інклюзивної педагогіки: теорії, концепції, принципи, ключові поняття інклюзивної освіти;

- знати організаційні моделі освітньої інтеграції дітей з особливими освітніми потребами;
- знати міжнародні і вітчизняні законодавчі акти та їх роль у впровадженні інклюзивної освіти;
- знати про закономірності розвитку, напрями та етапи послідовної підготовки дитини з ООП до освітнього процесу в закладі освіти разом з іншими дітьми;
- уміти формулювати аргументи на підтримку розвитку інклюзивної освіти, виражати позитивне ставлення і адекватне сприймання інклюзивної освіти;
- знати і розуміти особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища;
- знати і розуміти процес оцінки особливих потреб у контексті переходу від медичної до соціально-інклюзивної моделі в освіті;
- знати і розуміти особливості організації освітнього процесу в інклюзивному закладі освіти;
- знати і розуміти специфіку діяльності асистента вчителя, фахівця зі спеціальної освіти з організації та впровадження інклюзивного навчання з урахуванням особливостей їхньої взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу в системі інклюзивної освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. ШЛЯХИ ВИЗНАЧЕННЯ У ДІТЕЙ ОСОБЛИВИХ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ							
Тема 1. Визначення критеріїв готовності дітей з ООП до навчання в закладі освіти	6	2	2	-	-	-	2
Тема 2. Діагностичний інструментарій для дослідження дітей з ООП	6	2	-	2	-	-	2
Тема 3. Систематизація сильних сторін дітей з ООП та їхніх потреб у контексті освітньої діяльності	6	2	2	-	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	20	6	4	2	-	-	6
Змістовий модуль 2. РОЗКРИТТЯ РЕСУРСІВ ДИТИНИ З ООП, УМОВИ ЗАДОВОЛЕННЯ ЇЇ ОСОБЛИВИХ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ							
Тема 4. Система допомоги та підтримки дітей з ООП та їхніх родин	6	2	2	-	-	-	2

Тема 5. Нормалізація психофізіологічного стану дітей з ООП	6	2	-	2	-	-	2
Тема 6. Сприяння соціально-емоційному розвитку дитини з ООП	6	2	2	-	-	-	2
Тема 7. Розвиток когнітивної сфери та навчальних навичок у дітей з ООП	6	2	-	2			2
Модульний контроль	2						
Разом	26	8	4	4	-	-	8
Змістовий модуль 3. РЕАЛІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ							
Тема 8. Поняття «інклюзивне освітнє середовище»	4	2	2	-	-	-	-
Тема 9. Сучасна освітня стратегія „класний менеджмент”: предметно-просторові та організаційно-сміслові ресурси	6	2	-	2	-	-	2
Тема 10. Соціально-психологічний складник стратегії «Класний менеджмент»	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	18	6	2	4	-	-	4
Змістовий модуль 4. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОМАНДНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ООП В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ							
Тема 11. Технологія командної взаємодії в інклюзивному процесі. Партнерство між фахівцями і батьками дітей з ООП	6	2	2	-	-	-	2
Тема 12. Технологія формулювання SMART-цілей для дитини з ООП та змісту стратегії підтримки для неї	6	2	-	2	-	-	2
Тема 13. Розроблення ІПР та її реалізація у форматі командної взаємодії	6	2	-	2	-	-	2
Тема 14. Система моніторингу та оцінювання динаміки розвитку дитини з ООП з подальшим коригуванням цілей та корекційно-розвивальної роботи для неї	6	2	2	-	-		2
Модульний контроль	2						
Разом	26	8	4	4	-	-	8
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього за дисципліну	120	28	14	14	-	-	26

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Шляхи визначення у дітей особливих освітніх потреб

Тема 1. Визначення критеріїв готовності дітей з ООП до навчання в закладі освіти

Готовність дитини з ООП до інклюзивного навчання серед інших чинників успішності інклюзивного процесу. Особливості визначення критеріїв готовності дитини: структурні компоненти та зв'язки між ними.

Підходи до аналізу готовності дітей до інклюзивної освіти зі складними порушеннями розвитку.

Ключові слова: критерії готовності до навчання, діти з ООП, ресурси дитини, ресурси освітнього середовища, міждисциплінарна команда супроводу.

Рекомендована основна література [4]
Рекомендована додаткова література [4, 5]

Тема 2. Діагностичний інструментарій для дослідження дітей з ООП

Три напрями досліджень дітей з ООП: скринінг, диференційна та поглиблена діагностика. Особливості проведення діагностики та відстеження динаміки розвитку дитини з ООП. Алгоритм здійснення моніторингу та оцінювання дітей в інклюзивному освітньому просторі.

Ключові слова: скринінгова діагностика, диференційна діагностика, поглиблена (диференційна) діагностика, моніторинг та оцінювання.

Рекомендована основна література [4]
Рекомендована додаткова література [5]

Тема 3. Систематизація сильних сторін дітей з ООП та їхніх потреб у контексті освітньої діяльності

Підходи до визначення сильних сторін дітей з ООП з опорою на партнерство з батьками. Особливості систематизації сильних сторін дітей з ООП. Шляхи визначення потреб дітей з ООП.

Ключові слова: сильні сторони, діти з ООП, потреби дітей з ООП.

Рекомендована основна література [3, 4]
Рекомендована додаткова література [4, 5]

Змістовий модуль 2. Розкриття ресурсів дитини з ООП, умови задоволення її особливих освітніх потреб

Тема 4. Система допомоги та підтримки дітей з ООП та їхніх родин

Визначення особливостей стану розвитку дитини з ООП, ситуації в родині, змісту її життєдіяльності. Координація дій батьків щодо організації системної допомоги дитині.

Ключові слова: стан розвитку, ситуація в родині, системна допомога.

Рекомендована основна література [3, 4]
Рекомендована додаткова література [4, 5]

Тема 5. Нормалізація психофізіологічного стану дітей з ООП

Складання стратегії втручання у відповідності до стану сформованості базових структур дитини з ООП (тонусу, рівноваги, внутрішньої координації). Етапи послідовного цілісного розвитку дитини з ООП з опорою на етапи сенсо-моторної інтеграції.

Ключові слова: базові структури, тонічна регуляція, рівновага, внутрішня координація, сенсо-моторна інтеграція.

Рекомендована основна література [4]

Рекомендована додаткова література [1, 4]

Тема 6. Сприяння соціально-емоційному розвитку дитини з ООП

Формування соціальних якостей та соціальних ролей. Набуття позитивного досвіду перебування у колективі однолітків. Розвиток соціально-емоційної сфери дітей з ООП.

Ключові слова: соціальні якості, соціальні ролі, соціально-емоційна сфера.

Рекомендована основна література [3]

Рекомендована додаткова література [3, 4]

Тема 7. Розвиток когнітивної сфери та навчальних навичок у дітей з ООП

Особливості розвитку когнітивної сфери у дітей з ООП. Алгоритм формування здатності до освітньої діяльності та навчальних навичок.

Ключові слова: когнітивна сфера, освітня діяльність, навчальні навички.

Рекомендована основна література [3]

Рекомендована додаткова література [3, 4]

Змістовий модуль 3. Реалізація інклюзивної практики для дітей з ООП у закладах освіти

Тема 8. Поняття «інклюзивне освітнє середовище»

Інклюзивне освітнє середовище як сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання, розвитку осіб з ООП, розкриття їхнього потенціалу та їхнього максимально повного долучення до різноманітних видів активності. Чинники та індикатори ефективного інклюзивного освітнього середовища.

Ключові слова: інклюзивне освітнє середовище, максимальне долучення до освітньої діяльності.

Рекомендована основна література [3, 4]

Рекомендована додаткова література [4]

Тема 9. Сучасна освітня стратегія „Класний менеджмент”.

Предметно-просторові та організаційно-сміслові ресурси середовища.

Завдання та умови впровадження класного менеджменту в дошкільному та шкільному закладі освіти.

Ключові слова: класний менеджмент, структурованість простору, мотиваційні засоби, правила та процедури.

Рекомендована основна література [1]

Рекомендована додаткова література [4]

Тема 10. Соціально-психологічний складник стратегії «Класний менеджмент»

Особливість позиції вчителя у класі та його здатність створювати атмосферу взаємопідтримки і допомоги. Формування у дитини з ООП соціальної ролі «учень». Куточки дітей, стенди («Очікування учнів та вчителя», «Парад обов'язків» «Життя класу», «Зірка класу», «Регулятор поведінки» тощо).

Ключові слова: позиція вчителя, соціальні ролі, правила та процедури, системи очікувань.

Рекомендована основна література [1, 3]

Рекомендована додаткова література [4]

Змістовий модуль 4. Психолого-педагогічний командний супровід дітей з ООП в освітньому просторі

Тема 11. Технологія командної взаємодії в інклюзивному процесі. Партнерство між фахівцями і батьками дітей з ООП

Наявний стан взаємодії фахівців та батьків. Переваги командної роботи. Підґрунтя розбудови продуктивних стосунків між фахівцями та батьками.

Ключові слова: командна взаємодія, партнерство, узгоджений супровід дитини з ООП.

Рекомендована основна література [2-4]

Рекомендована додаткова література [4, 5]

Тема 12. Технологія формулювання SMART-цілей для дитини з ООП та змісту стратегії підтримки для неї

Спільне визначення потреб дитини та узгодження пріоритетних напрямів допомоги. Формулювання цілей з опорою на принципи цілепокладання SMART.

Пріоритети вибору SMART-цілей. Роль кожного учасника команди супроводу у напрямі досягнення визначених у часі та вимірюваних цілей.

Ключові слова: SMART-цілі, принципи цілепокладання, вимірюваність, реалістичність, визначеність у часі.

Рекомендована основна література [3, 4]

Рекомендована додаткова література [5]

Тема 13. Розроблення ІПР та її реалізація у форматі командної взаємодії

Логіка наявної структури ІПР та шляхи посилення головних її моментів у контексті осмисленої й послідовної роботи команди супроводу.

Ключові слова: індивідуальна програма розвитку, послідовність роботи команди супроводу, додаткові освітні послуги.

*Рекомендована основна література [4, 5]
Рекомендована додаткова література [5]*

Тема 14. Система моніторингу та оцінювання динаміки розвитку дитини з ООП з подальшим коригуванням цілей та корекційно-розвивальної роботи для неї

Сутність та алгоритм здійснення процесів моніторингу та оцінки. Оформлення портфоліо на дитину з ООП. Коригування актуальних цілей для дитини у відповідності до отриманих даних за моніторингом та оцінюванням.

Ключові слова: моніторинг, оцінка, динаміка розвитку, коригування цілей.

*Рекомендована основна література [3, 4]
Рекомендована додаткова література [2, 4]*

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Підготовка дитини та освітнього середовища до процесу інклюзивного навчання»

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	1	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	1	10	2	20
Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Робота на практичному занятті	10	1	10	2	20	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20	2	10	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом	-	-	76	-	93	-	71	-	93
Максимальна кількість балів: 333									
Розрахунок коефіцієнта: $k=333/60=5,55$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. Шляхи визначення у дітей особливих освітніх потреб

Тема 1. Визначення критеріїв готовності дітей з ООП до навчання в закладі освіти (2 год.).

Завдання: Проаналізувати надані сторінки за посібником для фахівців ІРЦ - https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/Inclusive_study_Sep17.pdf.

С. 133-136 Напрями комплексної оцінки; С.144-153 Мовленнєвий розвиток (просто продивіться і зазначте головне); С. 153-156 Фізичний розвиток; С.157-161 Висновки.

Упорядкувати наявну інформацію у таблицю, де ліва колонка - цитата, права - Ваш коментар.

Критерії оцінювання:

- 1.Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 2. Діагностичний інструментарій для дослідження дітей з ООП (2 год.)

За наявними джерелами скласти алгоритм проведення діагностики, що розпочинається зі скринінгових процедур і закінчується опрацюванням підстав для розроблення індивідуальної програми підтримки та допомоги. Щодо кожного етапу цього процесу виокремити ризики та критерії успіху.

Критерії оцінювання:

- 1.Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 3. Систематизація сильних сторін дітей з ООП та їхніх потреб у контексті освітньої діяльності (2 год.).

За прикладами із фільмів визначити сильні сторони дітей з ООП і сформулювати по три потреби для кожної дитини з рідними видами порушень розвитку. Визначити і пояснити пріоритетність тієї чи іншої потреби («Людина дощу», «Темпл Грендін», «Гарний доктор», «Форрест Гамп»).

Критерії оцінювання:

- 1.Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

**Змістовий модуль 2. Розкриття ресурсів дитини з ООП,
умови задоволення її особливих освітніх потреб**

Тема 4. Система допомоги та підтримки дітей з ООП та їхніх родин (2 год.)

Завдання: За художньою книгою «Пригоди іншого хлопчика» (Єлизавета Заварзіна-Меммі) <https://www.e-reading.club/book.php?book=1032468> та біографічною книгою «Услышать твой голос» (Моріс Кетрін) <http://www.childneurologyinfo.com/education-text-let-me-hear-your-voice-1.php> скласти 1) перелік складнощів, з якими стикаються родини дітей з особливими потребами та 2) шляхів подолання цих складнощів (оформіть письмово). Який з творів справляє сильніше враження? Обґрунтуйте свою думку.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 5. Нормалізація психофізіологічного стану дітей з ООП (2 год.)

Проаналізувати розділи книги Дж.Айрес «Ребенок и сенсорная интеграция» <http://www.neirologo.com/images/Biblioteca/Aires-Rebenok-i-sensornaya-integrasia.pdf> (69-84; 173-207) щодо: 1) етапів послідовного розвитку дитини з ООП; 2) шляхів допомоги цій дитині; 3) співпраці з батьками дитини у цьому процесі.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 6. Сприяння соціально-емоційному розвитку дитини з ООП (2 год.).

За наданими матеріалами структурувати підхід щодо соціального розвитку дітей з ООП, що охоплює такі складники, як: соціальних якостей та соціальних ролей, набуття соціальної компетентності дитини. Конкретизувати 2-3 положення і проілюструвати їх прикладами.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 7. Розвиток когнітивної сфери та навчальних навичок у дітей з ООП (2 год.).

Завдання: систематизувати умови та засоби, що сприяють розвитку когнітивної сфери у дітей з ООП та формуванню у них навчальних навичок. Проаналізувати та прокоментувати, як відпрацювання способів цілеспрямованого пізнання уможливить успішність освітнього процесу для учнів з ООП. Сформулювати цінні для інтелектуального і особистісного розвитку ідеї за фільмами «Скафандр і метелик», «Зірочки на землі».

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Змістовий модуль 3. Реалізація інклюзивної практики для дітей з ООП у закладах освіти

Тема 9. Сучасна освітня стратегія „Класний менеджмент”.

Предметно-просторові та організаційно-сміслові ресурси середовища (2 год.).

Критерії оцінювання: за наданими матеріалами розробити імовірний план класного менеджменту для інклюзивної групи (інклюзивного класу), який би свідчив про продумане оформлення наочності в освітньому просторі цієї групи (класу). Які головні ідеї мають бути враховані при такому оформленні освітнього простору.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 10. Соціально-психологічний складник стратегії «Класний менеджмент» (2 год.).

Завдання: Зазначте три дієві засоби для соціального розвитку дітей в інклюзивній групі (інклюзивному класі). Підберіть приклади. Обґрунтуйте смисл застосування кожну з цих позицій.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Модуль 4. Психолого-педагогічний командний супровід дітей з ООП в освітньому просторі

Тема 11. Технологія командної взаємодії в інклюзивному процесі. Партнерство між фахівцями і батьками дітей з ООП (2 год.).

Завдання: Розробіть сценарій командного супроводу дитини з ООП в закладі освіти так, щоб у кожного учасника була своя роль. Конкретизуйте їхню взаємодію на прикладі будь-якого етапу процесу супроводу.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 12. Технологія формулювання SMART-цілей для дитини з ООП та змісту стратегії підтримки для неї (2 год.).

Завдання: За наданими характеристиками особливостей стану розвитку дітей з ООП розробити SMART-цілі (по 2 цілі на кожную дитину), а також – етапи реалізації кожної цілі й ті підходи, методи і засоби, які доречно застосовувати для їх досягнення.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 13. Розроблення ІПР та її реалізація у форматі командної взаємодії (2 год.).

Завдання: за наданими: 1) характеристиками дітей з ООП, 2) визначеними їхніми сильними сторонами та потребами, 3) особливостями освітнього середовища розробити ключові моменти ІПР. Обґрунтувати вибір SMART-цілей, додаткових освітніх послуг та вимог до перетворення освітнього середовища (з урахуванням елементів класного менеджменту та використання додаткових засобів).

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 14. Технологія здійснення моніторингу освітньої діяльності дітей з РАС (2 год.).

Завдання: З опорою на розроблене у попередньому завданні ІПР сформулювати алгоритм здійснення оцінювальних зрізів та перебіг моніторингового процесу. Представити макет портфоліо учня, структурними

компонентами якого є дані, отримані в результаті реалізації системи моніторингу та оцінювання.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Тестування «Критерії готовності дитини з ООП до інклюзивного навчання та її сильні сторони» (20 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – 1,25 бал.	25 бал
МКР 2	Тестування «Умови задоволення особливих освітніх потреб дітей з ООП» (20 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – 1,25 бал.	25
МКР 3	Тестування «Підготовка освітнього середовища до інклюзивного навчання» (20 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – 1,25 бал.	25 бал
МКР 4	Тестування «Психолого-педагогічний командний супровід дітей з ООП в освітньому просторі» (20 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – 1,25 бал.	25 бал

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Письмова.

Критерії оцінювання завдань

За перше завдання (репродуктивного характеру) – тах 10 балів за правильну відповідь, яка демонструє знання і розуміння теоретичного матеріалу.

За друге завдання (аналітичне) – тах 10 балів за правильну, розгорнуту відповідь, з наявним аналізом та аргументацією власної позиції щодо змісту питання.

За третє завдання (практичне) – тах 20 балів за правильну, розгорнуту відповідь, яка на достатньо високому рівні презентує сформованість у

студента професійних компетентностей у сфері навчання, виховання і розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Питання репродуктивного і аналітичного характеру

1. Розкрийте питання особливостей розвитку дітей з розладами аутистичного спектра та назвіть чинники, через які інклюзія для цих дітей ускладнена.
2. Назвіть головні перешкоди на шляху до впровадження якісної освіти для дітей з аутизмом.
3. Назвіть головні помилки в організації та здійсненні корекційно-розвивальної роботи з аутичними дітьми.
4. Складіть перелік сильних сторін дітей з аутизмом. Поясніть, чому визначення цих особливостей є важливим у контексті складання індивідуальної програми розвитку для дитини з аутизмом.
5. Дайте пояснення поняттю «наступність» в освітньому маршруті дитини з аутизмом. Які умови реалізації наступності?
6. Розкрийте зміст технології виявлення особливостей розвитку дитини, визначення її потреб для подальшої розробки корекційно-розвивальної стратегії.
7. Розкрийте зміст технології підготовки дитини з аутизмом до інклюзивного процесу.
8. Розкрийте зміст системи корекційно-розвивальної роботи з аутичною дитиною з опорою на базові структури психічної організації.
9. Розкрийте зміст технології проведення засідань команди супроводу.
10. Розкрийте зміст технології розроблення індивідуальної програми розвитку дитини з аутизмом.
11. Розкрийте зміст технології формулювання SMART-цілей та їх узгодженого досягнення всіма учасниками групи супроводу.
12. Розкрийте зміст технології командної взаємодії у контексті інклюзивного процесу дітей з ООП (у тому числі – дітей з аутизмом). Які особливості роботи команди супроводу аутичної дитини?
13. Розкрийте зміст технології самооцінки професійного розвитку педагогів.
14. Розкрийте зміст вислову «система інклюзивних технологій». Які головні завдання вирішують за допомогою цих технологій?
15. Дайте відповідь на питання: які методи допомоги дитині з аутизмом варто здійснювати, щоб у неї розвинулася здатність сидіти на уроці разом з іншими дітьми та слухати вчительку?
16. Дайте відповідь на питання: які методи допомоги треба надати дитині з аутизмом, щоб у неї почали розвиватися елементарні комунікативні навички?
17. Дайте відповідь на питання: які методи допомоги треба надати дитині з аутизмом, щоб у неї почали розвиватися елементарні соціальні якості?

18. Сформулюйте головні характеристики методів з науково доведеною ефективністю для дітей з аутизмом.
19. Дайте визначення поняття «класний менеджмент», подайте перелік його складників, та тих завдань, які вирішує ця освітня стратегія.
20. Розкрийте особливості принципово нової позиції вчителя (за концепцією Нової української школи).
21. Розкрийте вислів «партнерство вчителя з дітьми та батьками», що реалізується за стратегією «Класний менеджмент».
22. Напишіть перелік вимог до класних правил (за стратегією «Класний менеджмент») та алгоритм їх засвоєння учнями класу протягом року.
23. Напишіть перелік класних процедур, а також – алгоритм їх засвоєння учнями класу протягом року.
24. Охарактеризуйте переваги, які учні отримують завдяки спільному викладанню (co-teaching).
25. Поясніть, чому необхідним є гнучкий підхід до впровадження додаткових освітніх послуг для дітей з аутизмом.
26. Розкрийте зміст першочергових «додаткових освітніх послуг» для дітей з аутизмом.
27. Розкрийте поняття «моніторинг та оцінювання» учнів з аутизмом в інклюзивному середовищі.
28. Розкрийте бажаний формат проведення корекційно-розвивальної роботи з аутичними дітьми. Обґрунтуйте свою думку.
29. Розкрийте сутність методики «Інструмент професійного розвитку для покращення якості роботи педагога».
30. Дайте відповідь на питання: «Як за допомогою стратегії «Класний менеджменту» можна розвивати соціальні якості учнів?»
31. Дайте відповідь на питання: «Як за допомогою стратегії «Класний менеджменту» можна сприяти збагаченню індивідуального досвіду учнів?»
32. Дайте відповідь на питання: «Як за допомогою стратегії «Класний менеджменту» можна розвивати самостійність учнів з аутизмом?»
33. Які Ви знаєте системи критеріїв готовності дитини з ООП до навчання з закладі загальної середньої освіти?
34. Чим вирізняються процеси моніторингу та оцінювання? У якій послідовності вони застосовуються в процесі інклюзивного навчання дитини з ООП?
35. Які особливості здійснення скринінгу, диференційного оцінювання та поглибленої діагностики для дітей з ООП?
36. Назвіть прийоми послідовної (поетапної) нормалізації психофізіологічного стану дитини з ООП. Зазначте, хто має здійснювати ці прийоми.
37. Назвіть зміст роботи фахівців та батьків в плані соціально-емоційного розвитку дитини з ООП.

38. Що, на Вашу думку, має бути головним у визначенні готовності дитини з ООП до інклюзивного навчання? Обґрунтуйте свою думку у контексті ефективності освітнього процесу для такої дитини.
39. Який сенс визначення сильних сторін дитини з ООП та її потреб у контексті роботи команди супроводу? Обґрунтуйте свою думку.
40. Чому необхідно звертати увагу на психофізіологічний й психоемоційний стан дитини й уміти гармонізувати його (у контексті дієвої допомоги дітям з ООП)? Назвіть три аргументи на користь такого підходу.
41. Визначте місце такої роботи, як формування соціальних ролей у дитини з ООП у контексті її соціально-емоційного розвитку.
42. За прикладами з художніх фільмів та художніх книг розкрийте ідею інтелектуального й особистісного розвитку дітей з ООП і тих умов, які цьому сприяли.

Питання практичного характеру

1. Представте структуру портфоліо дитини з ООП (азначте, які саме у неї особливості функціонування). Конкретизуйте зміст двох розділів цього портфоліо.
2. За поданим переліком особливостей психофізичного розвитку двох дітей з ООП визначте їхні особливі освітні потреби. Напишіть, як їх задовольняти в умовах освітнього середовища, зважаючи на особливості функціонування кожної з цих дітей.
3. За візуальним представленням особливостей розвитку дитини з ООП визначити, які підходи варто застосовувати, щоб покращити психофізіологічний стан дитини? Назвіть 5 вправ та прийомів, а також азначте головні ідеї при їх застосуванні.
4. Розробіть соціальну історію з огляду на азначену складність у взаємодії з однокласниками, з якою стикнулася дитина з ООП старшого дошкільного віку.
5. Вкажіть необхідні складники зі стратегії «Класний менеджмент» для задоволення особливих освітніх потреб конкретної дитини з ООП (азначте особливості її функціонування), при тому, щоб це було корисно для усіх дітей з її класу. Обґрунтуйте свою думку.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка з дисципліни «Підготовка дитини та освітнього середовища до процесу інклюзивного навчання»

Разом: 120 год., лекції – 28 год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття – 14 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 26 год., семестровий контроль – 30 год.

Модулі	Модуль I			Модуль II				Модуль III			Модуль IV			
Назва модуля	Шляхи визначення у дітей особливих освітніх потреб			Розкриття ресурсів дитини з ООП, умови задоволення її особливих освітніх потреб				Реалізація інклюзивної практики для дітей з аутизмом в закладах освіти			Психолого-педагогічний командний супровід дітей з ООП в освітньому просторі			
Кіл. балів за модуль	76 балів			93 балів				71 бал			93 балів			
Теми	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Теми Лекцій	Визначення критеріїв готовності дітей з ООП до навчання (1 б.)	Діагностичний інструментарій для дослідження дітей з ООП (1 б.)	Систематизація сильних сторін дітей з ООП та їхніх потреб у контексті освітньої діяльності (1 б.)	Система допомоги та підтримки дітей з ООП та їхніх родин (1 б.)	Нормалізація психофізіологічного стану дітей з ООП (1 б.)	Сприяння соціально-емоційному розвитку дитини з ООП (1 б.)	Розвиток когнітивної сфери та навчальних навичок у дітей з ООП (1 б.)	Поняття «інклюзивне освітнє середовище» (1 б.)	Сучасна освітня стратегія „класний менеджмент”: предметно-просторовий і організаційно-сміслові ресурси (1 б.)	Соціально-психологічний складник стратегії «Класний менеджмент» і (1 б.)	Технологія командної взаємодії в інклюзивному процесі. Партнерство між фахівцями і батьками дітей з ООП (1 б.)	Технологія формулювання SMART-цілей для дитини з ООП та змісту стратегії підтримки для неї (1 б.)	Розроблення ІПР та її реалізація у форматі командної взаємодії (1 б.)	Система моніторингу та оцінювання динаміки розвитку дитини з ООП з подальшим коригуванням цілей (1 б.)

Теми сем. занять	Визначення критеріїв готовності дітей з ООП до навчання (1 б.)		Систематизація сильних сторін дітей з ООП та їхніх потреб у контексті освітньої діяльності (1 б.)	Система допомоги та підтримки дітей з ООП та їхніх родин (1 б.)		Сприяння соціально-емоційному розвитку дитини з ООП (1 б.)		Поняття «інклюзивне освітнє середовище» (1 б.)			Технологія командної взаємодії в інклюзивному процесі. Партнерство між фахівцями і батьками дітей з ООП (1 б.)			Система моніторингу та оцінювання динаміки розвитку дитини з ООП з подальшим коригуванням цілей (1 б.)
Робота на сем. зан	10 балів		10 балів	10 балів		10 балів		10 балів			10 балів			10 балів
Теми практич. занять		Діагностичний інструментарій для дослідження дітей з ООП (1 б.)			Нормалізація психофізіологічного стану дітей з ООП (1 б.)		Розвиток когнітивної сфери та навчальних навичок у дітей з ООП (1 б.)		Сучасна освітня стратегія „класний менеджмент”: предметно-просторовий і та організаційно-сміслові ресурси (1 б.)	Соціально-психологічний складник стратегії «Класний менеджмент» і (1 б.)		Технологія формулювання SMART-цілей для дитини з ООП та змісту стратегії підтримки для неї (1 б.)	Розроблення ІПР та її реалізація у форматі командної взаємодії (1 б.)	
Робота на практич. зан		10 балів			10 балів		10 балів		10 балів	10 балів		10 балів	10 балів	

Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	-	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)				Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			

Всього: 333 бал. $K = 333/60 = 5,55$

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Гайдукевич С. Е. Средовой подход в инклюзивном образовании. Инклюзивное образование: состояние, проблемы, перспективы. Минск : Четыре четверти, 2007. 34 с.
2. Данілавічюте Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілавічюте, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнична група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»)
3. Інклюзивна освіта від А до Я: поради для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с. – Режим доступу: http://monachinivkank.kupyansk.info/files/docs/2017/9894_Inklyuzivna_osvita_vid_A_do_Ya_1.pdf
4. Організаційно-методичні засади діяльності Інклюзивно-ресурсних центрів // https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/Inclusive_study_Sep17.pdf
5. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 66 с.

Додаткова:

1. Айрес Э. Дж. Ребенок и сенсорная интеграция. Понимание скрытых проблем развития. – М.: «Теревинф», 2013. – 272 с.
2. Моніторинг і оцінювання. Посібник <http://ipzn.org.ua/wp-content/uploads/2018/06/vchalnyj-posibnyk-z-monitoryngu-i-otsinyuvannya.pdf>
3. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К.: – ТОВ ВПЦ «Літопис –XX» -2010. <http://lib.iitta.gov.ua/9284/1/%D0%9F%D1%83%D1%82%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%B1%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%BA%D1%96%D0%B2.pdf>
4. Скрипник Т. В. Діти з аутизмом в інклюзії: сценарії успіху. Монографія (рукопис).
5. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посіб. / Укладач – Скрипник Т., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 56 с.

Художні фільми:

«Скафандр і метелик», «Зірочки на землі», «Людина дощу», «Темпл Грендін», «Гарний доктор», «Форрест Гамп».

Художня література:

«Пригоди іншого хлопчика» (Слизавета Заварзіна-Меммі) <https://www.e-reading.club/book.php?book=1032468>.

«Почуй твій (Моріс Кетрін) <http://www.childneurologyinfo.com/education-text-let-me-hear-your-voice-1.php>